

דין לכם ואיסור גזל בציצית

לקנות במזומן ומאיש גדול

אין חייב בציצית, אלא בגד שלו, כדכתיב ועשו להם – משלהם. לפיכך צריך להזהר שיהיה הטלית והציצית שלו. לכן, ראוי לדקדק לשלם על הטלית ועל הציצית ולא לקנות בהקפה, כיון שקנין משיכה אינו אלא מדרבנן, ראוי לקנות בכסף שהוא קנין מהתורה. שאף על פי שמנהג העולם שלא להקפיד בזה וקונים במשיכה, אבל המדקדקים במצוות יש להקפיד על זה. ואם קונה בשיק שזמנו מזומן הרי הוא כמשלם בכסף מזומן. אבל שיק שזמנו לאחר זמן, יש להסתפק אם הוא כקנין כסף. כמו כן יש להזהר שלא לקנות מקטן, כי לקטן אין קנין להקנות, אבל אם החנות שייכת לגדול, מותר לתת לקטן למכור, כי הקטן עושה שליחות הגדול.

לקנות מאיש שנוא ונותן באמונה

על פי הלכה, מי שקונה מקח ולא משלם, והמוכר תובע את כספו הרבה פעמים, יש חשש שבטל המקח, כי על דעת כן לא הקנה את המקח. לאור זאת, יש להקפיד לקנות טלית וציצית ממקום של אדם שנושא ונותן באמונה, כי יש חשש שקנה סחורה בהקפה ולא שילם עליה, והמוכר תובע את כספו, ואולי אין הסחורה שלו ויש חשש שהיא גזולה. מכל מקום, אם ידוע שהמוכר אינו רוצה לבטל את המקח אלא רק תובע את כספו, אין חשש גזל בטלית או בציצית.

טלית גזולה

הגזול טלית או ציצית אין יכול לברך עליה, ואפילו אם הנגזל יתיאש, ואפילו אם עשה שינוי בטלית או בציצית, שאין חייב על פי תורה להחזיר את הטלית והציצית לנגזל, כיון שקנאה ביאוש ושינוי מעשה, ואין חייב אלא דמיה, או אם מכר יש גם שינוי רשות, שקונה, מכל מקום, יש מחלוקת גדולה אם יכול לברך על טלית וציצית שבאו בעבירה אפילו שכבר קנאה, והמשנה ברורה מחמיר שלא יברך עליה, לכן יש להזהר ביותר לקנות טלית וציצית מאיש אמין וירא ה'. ומטעם זה צריך להזהר מאוד, לשא לקנות מנערים בדוכן ציצית וטלית אפילו שהם סגורים עם הכשר מהודר, מחשש שאולי הסחורה לא הגיע לידם בכשרות, אלא יקנה רק מאיש שחזקה עליו שהוא ירא ה' ונושא ונותן באמונה.

קנה ציצית בהקפה ושילם לאחר שקשר

קנה ציצית לטלית בהקפה, ולאחר שקשר שילם עבורם, יש להסתפק אם ראוי לעשות כן. דהנה המשנה ברורה מסתפק אם גזל ציצית, וקשרם לטלית, ולאחר מכן שילם עליהם, האם יכול לברך על טלית זו, כיון שקשר בפסול, וכששילם כבר קשרם, יש לחשוש אולי הציצית פסולה משום תעשה ולא מן העשוי בפסול. ואף על פי שהרבה פוסקים חולקים על המשנה ברורה וסוברים שאין לחשוש לזה, דפסול תעשה ולא מן העשוי הוא רק על פסול שהוא פסול לכל העולם, ולא פסול של גזל שאינו פסול אלא רק לזה שלא שילם, מכל מקום, כיון שהמשנה ברורה מסתפק בזה, אין ראוי להקל כנגדו, וכיון שהמשנה בורה מסתפק בגזל, לפי זה הוא הדין לפי המבואר לעיל שיש לדקדק לשלם בכסף מזומן על ציצית, ראוי באמת להזהר שלא לקשור את הציציות לפני ששילם במזומן עליהם. ויש לדעת, שהגונב טלית או ציצית מחבירו דרך שחוק והיתול, על מנת להקניט חבירו, ובדעתו להחזירו לבעליו לאחר זמן, מכל מקום אינו יוצא בו ידי חובת ציצית, ואסור לו לברך עליו.